

Dôvodová správa

I. Všeobecná časť

Rozpočty vyšších územných celkov, miest a obcí sú súčasťou rozpočtu verejnej správy a rovnako výsledky hospodárenia regionálnej a komunálnej samosprávy sú súčasťou výsledkov rozpočtového hospodárenia Slovenskej republiky. Rozpočet samosprávneho kraja je základným nástrojom finančného hospodárenia. Riadi sa ním financovanie úloh a funkcií v príslušnom rozpočtovom roku a výhľadovo aj na obdobie ďalších dvoch rokov, nakoľko v súlade so zákonom č. 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa rozpočet samosprávneho kraja zostavuje na obdobie troch rokov. Pritom rozpočet na príslušný rozpočtový rok má záväzný charakter a rozpočet na nasledujúce dva roky má charakter informatívny. Rozpočet samosprávneho kraja sa zostavuje aj ako programový rozpočet, čím sa zvyšuje jeho informačná hodnota.

II. Osobitná časť

Návrh Rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2021-2023 je zostavený v súlade s platnými, vládou a parlamentom schválenými legislatívnymi predpismi. Jeho cieľom je zabezpečiť výkon samosprávnych kompetencií vo všetkých oblastiach stanovených zákonom č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov a naďalej pokračovať v konsolidácii verejných financií v zmysle pravidiel rozpočtovej zodpovednosti. Návrh rozpočtu obsahuje vlastné finančné prostriedky samosprávneho kraja, ktorými sa zabezpečuje financovanie originálnych kompetencií v zmysle platnej legislatívy, dotácie zo štátneho rozpočtu na prenesený výkon štátnej správy v oblasti Vzdelávania, finančné prostriedky rozpočtových organizácií taxatívne vymedzené novelou zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, v minulosti označované tiež ako mimorozpočtové prostriedky, ďalej finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ a zo štátneho rozpočtu na implementáciu projektov realizovaných v rámci jednotlivých operačných programov Partnerskej dohody 2014 - 2020 systémom predfinancovania, a napokon návratné zdroje financovania v podobe revolvingového úveru, výlučne však určené na úhradu oprávnených výdavkov schválených investičných projektov so systémom financovania formou refundácie. V neposlednom rade obsahuje finančné prostriedky z poskytnutej návratnej finančnej výpomoci v objeme 20 000 tis. eur schválenej vládou Slovenskej republiky uznesením č. 474 zo dňa 15.7.2020, a to za účelom opráv a investícií do majetku vo vlastníctve samosprávneho kraja určeného na výkon samosprávnych pôsobností na úseku dopravy, sociálnych služieb, zdravotníctva, kultúry, cestovného ruchu, vzdelávania, športu a regionálneho rozvoja.

Faktory ovplyvňujúce rozpočet príjmov:

Celkové príjmy Trenčianskeho samosprávneho kraja sú pre rozpočtový rok 2021 plánované v objeme 201 862 tis. eur, z toho bežné príjmy sú rozpočtované v objeme 162 338 tis. eur a kapitálové príjmy v objeme 39 524 tis. eur.

V príjmovej časti bežného rozpočtu je premietnutý predpokladaný vývoj plnenia daňových príjmov, ktoré budú aj v roku 2021 rozhodujúcim zdrojom

financovania potrieb regiónu. Pri ich plánovaní vychádzal Trenčiansky samosprávny kraj, tak ako po minulé roky, zo septembrovej prognózy poradného orgánu Ministerstva financií Slovenskej republiky - Výboru pre daňové prognózy. Vzhľadom na mimoriadne náročný rok 2020, ovplyvnený nečakanou pandémiou koronavírusu SARS – CoV-2, spôsobujúceho chorobu COVID-19, ktorá výraznou mierou zhoršila reálny vývoj slovenskej ekonomiky, každý subjekt verejnej správy s o to väčším napätím očakával septembrové zverejnenie prognózy daňových a odvodových príjmov na nasledujúce rozpočtové obdobie. Tá napokon aj napriek pretrvávajúcemu výpadku príjmov priniesla v porovnaní s júnovou prognózou lepšie čísla a v rámci prerozdelenia vyčlenila pre Trenčiansky samosprávny kraj objem vo výške 99 067 tis. eur. Pri medziročnom porovnávaní daňových prognóz ide o pokles výnosu dane z príjmov fyzických osôb v objeme takmer 4 127 tis. eur a pri medziročnom porovnávaní Trenčianskym samosprávnym krajom plánovaných daňových príjmov až o pokles v objeme 5 027 tis. eur. Dôvodom je skutočnosť, že Trenčiansky samosprávny kraj uplatnil aj tentokrát, avšak vo väčšej miere princíp opatrnosti a rozpočtoval alternatívu nižšieho objemu výnosu ako je jeho plánovaná prognóza, celkom objem vo výške 98 067 tis. eur. Totiž aj napriek svižnejšiemu tempu oživovania slovenskej ekonomiky, ako sa pôvodne predpokladalo, by sa druhá vlna šírenia vírusu mohla pretaviť do opätovného obmedzenia ekonomickej aktivity.

V oblasti bežných nedaňových príjmov, t.j. v hlavnej kategórii 200 je plánovaný celkový objem prostriedkov vo výške 10 695 tis. eur, čo v porovnaní s predchádzajúcim rozpočtovým obdobím predstavuje medziročný nárast približne o 435 tis. eur. Tento je výsledkom očakávaného mierneho nárastu príjmov dosahovaných v priebehu roka za prenájom nebytových priestorov v administratívnej budove Trenčianskeho samosprávneho kraja a plánovaného nárastu bežných príjmov od prijímateľov sociálnych služieb za poskytované sociálne služby, a to vo väzbe na pripravované všeobecne záväzné nariadenie Trenčianskeho samosprávneho kraja o poskytovaní sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb zriadených Trenčianskym samosprávnym krajom, určení sumy úhrady za sociálne služby, spôsobu ich určenia a platenia, ktorým bude upravená suma úhrady resp. sadzba na deň za prijímateľa pre jednotlivé druhy a formy sociálnych služieb. Percentuálny podiel rozpočtovaných bežných nedaňových príjmov na celkových bežných príjmov predstavuje 6,6 %.

Súčasťou rozpočtu bežných príjmov Trenčianskeho samosprávneho kraja je v rámci hlavnej kategórie 300 Granty a transfery každoročne plánovaný objem finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu, určený na úhradu nákladov spojených s preneseným výkonom štátnej správy na úseku Vzdelávania. Pre rozpočtový rok 2021 je táto účelovo určená dotácia zo štátneho rozpočtu plánovaná v objeme 50 681 tis. eur, čo v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka predstavuje v úhrne pokles o 4 170 tis. eur. Dôvodom je skutočnosť, že Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky nerozpísalo samosprávnym krajom pre školský rok 2021/2022 celý objem finančných prostriedkov určený na prenesený výkon štátnej správy, ale len jeho časť vo výške 90 %.

Návrh Rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2021-2023 obsahuje opäť, tak ako v predchádzajúcom roku maximálne možné zrealnenie rozpočtovaného objemu príjmov v ekonomickej kategórii 230 Kapitálové príjmy. Trenčiansky samosprávny kraj disponuje aj pre rozpočtový rok 2021 prebytočným nehnuteľným majetkom, s ktorým sa v rámci koncepcie rozvoja jednotlivých oddielov

neuvažuje. Jeho odpredaj sa predpokladá na úrovni roku 2020, t.j. v objeme 900 tis. eur.

Plnenie kapitálových príjmov Trenčianskeho samosprávneho kraja by mal v rozpočtovom roku 2021 pozitívne ovplyvniť aj proces implementácie investičných projektov čerpaných zo štrukturálnych a investičných fondov Európskej únie a zo štátneho rozpočtu. Za týmto účelom je súčasťou plánovaných tuzemských kapitálových grantov a transferov objem prostriedkov vo výške približne 38 432 tis. eur. V porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka ide o medziročný pokles v celkovom objeme 7 140 tis. eur. Aj teraz treba zdôrazniť, že súčasťou predkladaného návrhu sú tak ako v minulom roku len tie investičné projekty, u ktorých sa Trenčiansky samosprávny kraj stal úspešným žiadateľom o poskytnutie nenávratného finančného príspevku. Projekty sa nachádzajú v rôznych fázach realizácie a Trenčiansky samosprávny kraj očakáva, že práve rok 2021 aj napriek zdĺhavým termínom na administráciu zmlúv a následne zdĺhavý priebeh prípravných činností, rozbehne finančné procesy súvisiace s implementáciou.

V zmysle rámcovej úverovej zmluvy predpokladá Trenčiansky samosprávny kraj v rozpätí rokov 2016 - 2021 prijatie návratných zdrojov financovania z Rozvojovej banky Rady Európy v celkovom objeme 13 mil. eur, a to výlučne na úhradu 95% oprávnených výdavkov schválených investičných projektov, a len pre projekty financované v rámci jednotlivých operačných programov Partnerskej dohody na roky 2014-2020 systémom refundácie. Ide o revolvingový typ úveru, ktorý umožňuje čerpať poskytnuté zdroje opakovane. Hodnota tohto úveru nevstupuje do výpočtu celkovej dlhovej služby a neovplyvní tak úverovú zaťaženosť Trenčianskeho samosprávneho kraja. Vo väzbe na schválené žiadosti o nenávratný finančný príspevok v rámci Operačného programu Interreg V-A SR-ČR, kde sú projekty financované výlučne systémom refundácie, plánuje Trenčiansky samosprávny kraj využiť v rozpočtovom roku 2021 z vyššie uvádzaného objemu schváleného krátkodobého úveru návratné zdroje financovania prijaté koncom roka 2020 v objeme takmer 1 863 tis. eur, ktoré sa nepodarí k termínu 31.12.2020 vyčerpať. Zároveň však plánuje Trenčiansky samosprávny kraj prijatie už v poradí tretej tranže úveru v objeme 2 186 tis. eur. Objem návratných zdrojov financovania pre rozpočtový rok 2021, účelovo určený na financovanie 95% oprávnených výdavkov schválených investičných projektov financovaných systémom refundácie tak v konečnom dôsledku predstavuje výšku 4 049 tis. eur.

V súvislosti s negatívnym vývojom hospodárenia obcí a vyšších územných celkov v roku 2020 je súčasťou Návrhu Rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2021-2023 návratná finančná výpomoc v objeme 20 000 tis. eur schválená Vládou Slovenskej republiky uznesením č. 474 zo dňa 15.7.2020, a to za účelom opravy a rekonštrukcie ciest II. a III. triedy, vrátane súvisiacej cestnej infraštruktúry, opravy majetku a investície do majetku vo vlastníctve samosprávneho kraja určeného na výkon samosprávnych pôsobností na úseku sociálnych služieb, zdravotníctva, kultúry, cestovného ruchu, vzdelávania, športu a regionálneho rozvoja.

Faktory ovplyvňujúce rozpočet výdavkov:

Kvantifikácia návrhu rozpočtu výdavkov Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2021-2023 v celkovom objeme 227 096 tis. eur zohľadňuje prirodzené zdrojové možnosti v oblasti príjmov a pre rozpočtový rok 2021 dosahuje o 8 068 tis.

eur vyšší objem rozpočtovaných výdavkov v porovnaní s predchádzajúcim rokom, z toho objem bežných výdavkov 150 521 tis. eur predstavuje v medziročnom porovnaní nárast o takmer 1 709 tis. eur a objem kapitálových výdavkov 76 575 tis. eur medziročný nárast o takmer 6 359 tis. eur.

Zvýšený objem rozpočtovaných bežných výdavkov zohľadňuje hlavne:

- nárast bežných výdavkov určených na financovanie originálnych kompetencií na úseku Dopravy o 4 000 tis. eur, z toho medziročné zvýšenie o 2 000 tis. eur sa dotýka úhrady náhrady predpokladanej straty pre zmluvných dopravcov v prímestskej autobusovej doprave. I napriek tomu, že Trenčiansky samosprávny kraj v pristúpil v súčinnosti so starostami dotknutých obcí a so zástupcami zmluvných dopravcov k optimalizácii cestovných poriadkov prímestskej autobusovej dopravy pre rok 2021 a zároveň k úprave tarify a zavedeniu časových cestovných lístkov, medziročné zvýšenie o 2 000 tis. eur sa dotýka skutočnosti zvýšenia nákladov (najmä nákladov na gumové obruče, nákladov za vstupy na autobusové stanice, nákladov na opravy a udržiavanie) o predpokladanú mieru inflácie. Zároveň dopravcovia predpokladajú zvýšenie priemernej mzdy vodičov, pričom musíme poznamenať, že náklady na mzdy vodičov predstavujú najvyššiu nákladovú položku z celkového objemu ekonomicky oprávnených nákladov. Zvyšná časť medziročného nárastu bežných výdavkov v rovnakom objeme 2 000 tis. eur je plánovaná pre príspevkovú organizáciu SC TSK, ktorej úlohou je správa a údržba ciest II. a III. triedy vo vlastníctve Trenčianskeho samosprávneho kraja,
- nárast bežných výdavkov určených na financovanie originálnych kompetencií na úseku Sociálneho zabezpečenia takmer o 846 tis. eur,
- nárast bežných výdavkov určených na financovanie originálnych kompetencií na úseku Kultúrnych služieb takmer o 137 tis. eur,
- a napokon o približne 1 344 tis. eur vyšší objem finančných prostriedkov plánovaný na Úrade TSK, z toho približne 908 tis. eur tvorí medziročný nárast bežných výdavkov u dvoch nových a zároveň objemovo najväčších neinvestičných projektov realizovaných v rámci Úradu TSK, ktorými sú projekt Lepší Trenčiansky kraj implementovaný v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa a projekt Podpora zamestnatel'nosti v regióne horná Nitra implementovaný v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Rozpočtovaný objem bežných výdavkov súčasne zohľadňuje:

- o približne 4 617 tis. eur nižší objem bežných výdavkov plánovaných na úseku Vzdelávania, z toho 4 170 tis. eur tvorí už spomínaný nižší objem normatívnych finančných prostriedkov plánovaný na financovanie preneseného výkonu štátnej správy.

Čerpanie *kapitálových výdavkov* predpokladá Trenčiansky samosprávny kraj vo výške približne 76 575 tis. eur.

Z uvedeného objemu je približne 52 886 tis. eur vyčlenených na prípravné a podporné práce súvisiace s implementáciou projektov, ako aj na samotnú implementáciu projektov, financovaných či už systémom predfinancovania zo štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov EÚ alebo systémom refundácie vopred vynaložených prostriedkov z vlastných aj cudzích zdrojov. Súčasťou tohto objemu sú zároveň finančné prostriedky na realizáciu investičných projektových zámerov

financovaných Trenčianskym samosprávnym krajom, ako aj finančné prostriedky určené na spolufinancovanie projektov. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že pomerne vysoký objem rozpočtovaných výdavkov v rámci kapitálového rozpočtu TSK na rok 2021 je odzrkadlením naakumulovania projektových zámerov Trenčianskeho samosprávneho kraja od začiatku zahájenia nového programového obdobia.

Zvyšná časť prostriedkov v objeme takmer 23 689 tis. eur je vyčlenená na realizáciu investičných aktivít v rámci Úradu Trenčianskeho samosprávneho kraja a jednotlivých oddielov, z toho napr.:

- v oblasti dopravy je objemovo najväčšia časť kapitálového transferu pre príspevkovú organizáciu SC TSK, a to približne 3 105 tis. eur vyčlenená na rekonštrukciu a modernizáciu ciest, mostných objektov, ako aj budov v správe organizácie, na nákup strojného vybavenia, techniky a obnovu vozového parku je vyčlenený objem 2 819 tis. eur,
- na úseku všeobecnej nemocničnej starostlivosti je v rozpočtovom roku 2021 stanovených niekoľko priorít, patrí k ním napojenie NN rozvodov JIS na energocentrum a náhradný zdroj za takmer 1 020 tis. eur a vybudovanie nového urgentného príjmu v plánovanom objeme 2 056 tis. eur pre NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach, stavebné úpravy priestorov OAIM na OMIS za takmer 253 tis. eur pre NsP Myjava, ako aj rekonštrukcia elektroinštalácie za 3 862 tis. eur, vybudovanie centra diagnostiky za takmer 894 tis. eur a nákup CT prístroja za 944 tis. eur v NsP Považská Bystrica,
- v oblasti vzdelávania smeruje Trenčiansky samosprávny kraj najväčší objem prostriedkov, a to približne 3 702 tis. eur na rekonštrukcie budov škôl a školských zariadení vrátane rekonštrukcie elektroinštalácie, sociálnych zariadení, striech, vstupov do areálov, bleskozvodov, kanalizácie, ako aj zníženia energetickej náročnosti budov. Na spracovanie projektových dokumentácií k plánovaným investičným zámerom je vyčlenená suma 89 tis. eur a takmer 60 tis. eur je určených na obstaranie materiálo-technického vybavenia škôl, školských internátov a školských stravovacích zariadení,
- s cieľom zlepšiť podmienky poskytovania a dostupnosti sociálnych služieb plánuje Trenčiansky samosprávny kraj na úseku sociálneho zabezpečenia najväčšie investície v sociálnom zariadení CSS – Jesienka, a to v podobe kompletnej rekonštrukcie pavilónu C a B a rekonštrukcie vonkajšieho vodovodu, kanalizácie a teplovodov za približne 595 tis. eur, v sociálnom zariadení CSS – AVE v podobe dokončenia rekonštrukcie budovy zariadenia za približne 140 tis. eur a napokon v sociálnom zariadení CSS – Púchov - Kolonka v podobe realizácie protipožiarnej bezpečnosti objektu s prístavbou evakuačného výťahu za takmer 620 tis. eur.

Návrh Rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2021 – 2023 je zostavený ako vyrovnaný. Bežný rozpočet pre rok 2021 tvorí prebytok v celkovom objeme 11 816 tis. eur, kapitálový rozpočet tvorí schodok v celkovom objeme 37 051 tis. eur. Finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie sú svojím objemom 25 234 tis. eur tiež prebytkové a spolu s prebytkom bežného rozpočtu vykrývajú schodok kapitálového rozpočtu.

Súčasťou predkladaného Návrhu Rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2021-2023 je aj Programový rozpočet Trenčianskeho samosprávneho

kraja na roky 2021-2023, ktorý je odrazom výdavkovej časti rozpočtu. Je zostavený v programovej štruktúre, obsahuje 11 programov členených na podprogramy a prvky, ktoré zohľadňujú zámery a ciele Trenčianskeho samosprávneho kraja. Povinnosť zostavovania klasického a programového rozpočtu pre vyššie územné celky vyplýva zo zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V súlade s ustanovením § 19e ods. 1 písm. c) zákona NR SR č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov bol Návrh Rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2021-2023 predložený Útvaru hlavného kontrolóra TSK za účelom vypracovania odborného stanoviska k návrhu rozpočtu pred jeho prerokovaním v zastupiteľstve samosprávneho kraja. Ďalej v súlade s ustanovením § 9 ods. 3 citovaného zákona bol v stanovenej lehote 15 dní pred prerokovaním v zastupiteľstve samosprávneho kraja verejne prístupný, a to vyvesením na úradnej tabuli, ako aj zverejnením na webovom sídle Trenčianskeho samosprávneho kraja. Návrh Rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2021-2023 bol zároveň prerokovaný vo všetkých komisiách zriadených pri zastupiteľstve samosprávneho kraja.